

eerste woord

DE TOEKOMST VOORBEREIDEN IN VOLLE PANDEMIE

Peter Wouters
Algemeen voorzitter Beweging.net

‘Wij staan niet aan het einde, maar aan het begin van de pandemie’, dixit Angela Merkel op 23 april.

Vele opiniestukken die we hebben zien verschijnen, verlichten ons met hun visie op de toekomst. De snelle analyses en krachtige standpunten gaan al te snel voorbij aan de enorme impact die de pandemie vandaag en nog elke dag opnieuw kent in ons land.

Mensen sterven. Mensen zijn ernstig ziek en moeten na vele weken coma nog maanden revalideren. De personeelsleden in de zorgende sectoren dragen die zorgen en dat leed, tezamen met de angst voor hun eigen welzijn en dat van hun directe omgeving. Hun veerkracht is indrukwekkend. De afwezigheid van een vaccin maakt dat de volledige bevolking de komende periode moet leren omgaan met onzekerheid en een reeks gedragsregels die nieuw en onwennig zijn. Vakbonden en mutualiteiten ontplooiën hun vangnet voor iedereen die getroffen is door tijdelijke werkloosheid, ziekte of quarantaine. Zij doen dat succesvol en buiten de schijnwerpers. Alle lof! Het beëindigen van de lockdown, tenslotte, vraagt van de experts, de sociale partners en middenveldorganisaties adviezen die voor de ene te snel en te weinig sensitief zullen zijn, voor de andere veel te traag of te brutaal. Wij, als burgers, dienen ons ten aanzien van deze moeilijke dynamiek begripvol te gedragen. De wereld leert traag maar gestaag welke aanpak de best mogelijke is. Als beweging merken we respect voor de verantwoordelijkheden

Met grote tevredenheid moeten we immers vaststellen dat de politici niet blind zijn geweest voor inspraak. Er is bij verschillende ministers en kabinetten actief en constructief gezocht naar de juiste betrokkenheid en bijna altijd was er tijd en ruimte voor overleg.

en zien we de kracht van onze adviezen in de geïnstalleerde organen. Met grote tevredenheid moeten we immers vaststellen dat de politici niet blind zijn geweest voor inspraak. Er is bij verschillende ministers en kabinetten actief en constructief gezocht naar de juiste betrokkenheid en bijna altijd was er tijd en ruimte voor overleg. We zitten echt allemaal samen in deze situatie.

Ondertussen zien we drie trends in die opiniestukken. Een eerste groep wil zo snel mogelijk over naar de orde van de dag. Gedreven als zij zijn door de cijfers van economische verliezen, schoolachterstand of verlies van

marktaandeel. Een tweede groep gebruikt de pandemie om alle vroegere opmerkingen over onze samenleving als systeem mee te verbinden. Deze opiniemakers trachten hun vroegere overtuigingen nu via de pandemie te staven. Maarten Boudry noemde dat het 'coronabewijs'. Een derde groep tracht punctuele ontwrichtingen bloot te leggen. Zij brengen kleine en grote effecten van de lockdown in kaart en wijzen op nieuwe risico's of negatieve spiralen.

Het zal er inderdaad op aankomen de echte ontwrichtingen duidelijk in beeld te krijgen en na te gaan of de oplossingen daarvoor in de oude wereld mogelijk zijn. Ik geef twee voorbeelden. Cijfers tonen dat de Belg massaal online heeft gekocht. En dat daarbij de grote internetplatformen met het grootste aandeel zijn gegroeid (zo spreekt Amazon van een stijging met 170 000 werknemers). Het is maar zeer de vraag of onze economie en onze sociale zekerheid zulk een verschuiving kunnen verwerken. Wij halen daarmee immers onze eigen bescherming onderuit, door het winstaandeel van de bedrijven te laten vloeien naar andere landen. Er dringt zich een grondig debat op over een 'digitaks' op omzet, behaald in een land dat daar geen bijdrage uit kan halen. Het artikel van Roel Deseyn in de vorige Gids is ver voor op zijn tijd met een direct inzetbaar voorstel! Een tweede voorbeeld is van een totaal andere orde. De productieketen die moet zor-

gen voor onze basisvoedingsmiddelen en onze medicijnen is de laatste decennia grondig gewijzigd. Kunnen wij het ons verder veroorloven om deze kwetsbare positie aan te houden? We leerden dat in een pandemie vooral de eigen controle over de productieketen relevant is. Ofwel moeten daar onder toezicht van Europa afspraken over gemaakt worden, ofwel dienen wij opnieuw te beslissen welke keten we voor welke middelen wensen in de toekomst. Een keten waar kinderarbeid gedoogd blijft is voor ons sowieso een no-go.

Onze organisaties trachten in deze periode snel zicht te krijgen op echte ontwrichtingen. Terwijl ze tegelijkertijd de crisis aanpakken. In deze Gids staan alvast enkele voorbeelden. Ook onze boodschap, naar aanleiding van Rerum Novarum, zal daardoor ingegeven zijn. Wij stellen concrete oplossingen voor. Sommige oplossingen vereisen grondige ingrepen, zelfs in systemen. Bijvoorbeeld een andere kijk op fiscaliteit, of een nieuwe set maatregelen voor een andere benadering van armoede en ongelijkheid, of een andere kijk op onze bijdrage aan onze welvaart en ons welzijn via inkomen, consumptie en vermogen. Want het zijn inderdaad Nieuwe Tijden. Wij zullen niet stil toekijken wanneer de kansen tot verbetering voor de mens in deze samenleving vergooid worden.

Toch een politieke uitsmijter. De huidige federale regering is tot stand gekomen om het hoofd te kunnen bieden aan deze pandemie. Met de moeilijke totstandkoming ervan hebben we weer eens kunnen vaststellen dat structurele problemen mede aan de basis liggen van het onvermogen om compromissen te sluiten. Doordat de Waalse politici geen enkele verantwoording hoeven af te leggen in Vlaanderen en omgekeerd de Vlaamse ook niet in Wallonië kunnen de partijen zich regionaal ongenueanceerd positioneren en daarmee tegemoet komen aan de gepercipieerde verschillen bij hun achterban. Dit om hun electoraat te bedienen. Dat vormt een structureel probleem. Er is nood aan het herstel van de dialoog over de taalgrens heen om deze trend te kunnen keren. Beweging.net wil in dat proces een op-

Er dringt zich een grondig debat op over een 'digitaks' op omzet, behaald in een land dat daar geen bijdrage uit kan halen.

Sommige oplossingen vereisen grondige ingrepen, zelfs in systemen. Bijvoorbeeld een andere kijk op fiscaliteit, of een nieuwe set maatregelen voor een andere benadering van armoede en ongelijkheid, of een andere kijk op onze bijdrage aan onze welvaart en ons welzijn via inkomen, consumptie en vermogen. Want het zijn inderdaad Nieuwe Tijden. Wij zullen niet stil toekijken wanneer de kansen tot verbetering voor de mens in deze samenleving vergooid worden.

bouwende rol spelen. Maar wij rekenen ook op de media en de politici om de Belgen van alle windstreken te blijven verbinden. Intussen is het voor ons ondenkbaar dat de partijen na deze ‘tijdelijke’ regering met de argumenten van voor de crisis zouden afkomen om opnieuw in patstellingen te belanden. Wij willen morgen lezen welke voorstellen de partijen hebben om tegemoet te komen aan deze Nieuwe Tijden. Hoe willen ze omgaan met de productieketens? Wat is hun antwoord aan de zorgsector? Hoe willen ze in de opbouw naar een aanvaardbare begroting de belastingen rechtvaardig verdelen? Hoe willen ze de onzichtbaren in onze samenleving, met name daklozen, asielzoekers, extreem armen toch structureel betrekken in het vangnet van de sociale bescherming? Hoe willen ze de betrokkenheid van al de middenveldactoren respecteren? Hoe willen ze het vertrouwen waard zijn van alle burgers die zich hebben toegelegd op de kern van hun bestaan: de

zorg voor dierbaren, de veiligheid van hun leefomgeving, de vertrouwdheid van vriendschap, de economie in dienst van de mens. Met die standpunten kunnen de partijen wat ons betreft de meerderheid voor een volgende regering zoeken. En daarvoor zijn de standpunten van voor de verkiezingen weinig bruikbaar.